

บทความวิจัย

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม:
กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน

โดย

นางสาวณรินทรา ทุมพงษ์
รหัสนักศึกษา 05600762

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428 - ปัจจุบัน
ผู้เขียน	นางสาวณรินทรา ทุมพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภู่งศ์พันธุ์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม: กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก เพื่อศึกษาความเป็นมาของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประการที่ 2 เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428 – ปัจจุบัน และประการสุดท้าย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีการอพยพเข้ามายังราชอาณาจักรไทยหลายครั้งตั้งแต่พ.ศ. 2323 สมัยกรุงธนบุรี จนถึงครั้งสุดท้ายในพ.ศ. 2428 สมัยรัชกาลที่ 5 ในช่วงที่เกิดกบฏย่อ ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428 – ปัจจุบัน มีการถือปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การเกิด การบวช การแต่งงาน ไปจนถึงพิธีที่เกี่ยวกับความตาย อย่างไรก็ตามพบว่าปัจจุบันวัฒนธรรมไทยพวนมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการโดย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน มี 2 ปัจจัย คือ นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของภาครัฐ และการเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ : ไทยพวน, อำเภอบ้านหมี่, จังหวัดลพบุรี

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจาก เวียดนาม: กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของ รายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภูวงศ์พันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว เพื่อนๆ และชุมชนชาวไทยพวนบ้านหมี่ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้สัมภาษณ์ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ อีกทั้งยังขอขอบคุณ คุณตาสุเทพ พรหมศิลป์ ผู้ล่วงลับ ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจ แรงผลักดันในการสานต่อเจตนารมณ์การรักษาความเป็นชาวไทยพวน และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ณรินทรา ทุมพงษ์

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ง
ที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม: กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน.....	1
ความเป็นมาของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี.....	3
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี.....	4
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี.....	13
ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน.....	20
สรุปผลการศึกษา.....	23
บรรณานุกรม.....	25
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	27

สารบัญรูปร่างภาพ

ภาพที่ 1 อักษรโตธรรมในสมุดข่อยของนายพงศ์ศักดิ์ สิงหนัด.....	9
ภาพที่ 2 อักษรโตธรรมในสมุดข่อยของนายพงศ์ศักดิ์ สิงหนัด.....	9
ภาพที่ 3 งานบุญพระเวสหรือบุญมหาชาติที่ทำพร้อมกับพิธีใส่กระจาด.....	11
ภาพที่ 4 การสาธิตการทำข้าวจี๊ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมีวิทยา.....	12

ที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม: กรณีศึกษา ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน

ปัจจุบันเวียดนาม หรือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์อาศัยอยู่ทั่วประเทศถึง 54 ชาติพันธุ์ โดยชาติพันธุ์ที่มีมากที่สุดคือ กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนาม หรือ Kinh ส่วนชาติพันธุ์ที่เหลือจะเป็นชาติพันธุ์กลุ่มย่อยที่อาศัยร่วมกัน ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ทั่วบริเวณตั้งแต่ภูเขาทางเหนือจรดใต้ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ถาย หรือ ไท หรือ Thai กลุ่มชาติพันธุ์เหมือง หรือ Muông กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง หรือ Hmông เป็นต้น การจัดแบ่งพลเมืองเวียดนามออกเป็น 54 กลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะจำแนกด้วยเกณฑ์ด้านภาษา วัฒนธรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ จากการจัดประเภทนี้ ไทดำและไทขาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่แยกย่อยในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ “ถาย” (Thai) หรือ “ไท” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพิเชษฐ สายพันธ์, 2553: 184)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเป็นชื่อเรียกของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท ซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่บริเวณทางเหนือของเวียดนาม และมีหลากหลายกลุ่มย่อย เช่น ไทดำ ไทขาว ไทแดง ไทเมือง ไทไกล ไทนอง ฯลฯ (สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ, 2551: 12) กลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มีบทบาทและมีชื่อเสียงทางการเมืองของเวียดนาม คือ ชาวไทดำและไทขาว สืบเนื่องจากสงครามต่อสู้เพื่อเอกราชในค.ศ.1954 ณ สมรภูมิริบเดียนเบียนฟู ส่งผลให้ชาวไทดำและไทขาวมีส่วนเข้ามาเป็นตัวแปรสำคัญในการต่อสู้ โดยการที่ชาวไทดำเข้าร่วมกับกลุ่มเวียดมินห์เพื่อเรียกร้องเอกราชให้แก่เวียดนาม ขณะที่ชาวไทขาวเข้าร่วมกับเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสเพื่อต่อสู้กับกลุ่มเวียดมินห์ ท้ายที่สุดเมื่อสงครามสิ้นสุดลงผลปรากฏว่ากลุ่มเวียดมินห์เป็นฝ่ายชนะ ดังนั้นจึงส่งผลต่อคนเวียดนามที่ให้ความสำคัญต่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำเป็นอย่างมาก

ถิ่นเดิมของชาวไทดำอยู่บริเวณเมืองแกง หรือที่คนเวียดนามปัจจุบันเรียกว่า เดียนเบียนฟู ในอดีตเรียกบริเวณนี้ว่า สิบสองจุไท หลายครั้งที่ชาวไทดำถูกกวาดต้อนให้เข้ามาในราชอาณาจักรสยาม และได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในหลายพื้นที่ เช่น ลพบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี (สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ, 2551: 13)

ในประเทศไทยชาวไทดำที่อพยพเข้ามานั้น มีทั้งที่ถูกกวาดต้อนมาจากเวียดนาม และที่อยู่ในลาว โดยมีการอพยพครั้งใหญ่หลายครั้งด้วยกัน ครั้งแรกใน พ.ศ. 2323 สมัยกรุงธนบุรี กองทัพสมเด็จพระนารายณ์

กษัตริย์ศึก ให้กองทัพเมืองหลวงพระบางยกทัพไปตีเอาเมืองม่วย เมืองทันต์ ชาวเวียตนามเรียกว่า เมืองซื่อหัง แล้วกวาดต้อนครอบครัวไทดำลงมาประเทศไทย โปรดเกล้าฯให้ชาวไทดำไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เพชรบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็มีการกวาดต้อนครอบครัวไทดำมาจากเมืองแฉงของเวียตนาม และเมืองพวนของลาว ทั้งในสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและในสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และครั้งสุดท้ายในพ.ศ. 2428 สมัยรัชกาลที่ 5 ในช่วงที่เกิดกบฏฮ่อ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯให้ปราบพวกจีนฮ่อในดินแดนลาวซึ่งขณะนั้นเป็นอาณาเขตของสยาม ทรงโปรดเกล้าฯให้ชาวไทดำลงมายังสยาม เนื่องจากเกิดกบฏฮ่อรุกรานหลายครั้ง พวกฮ่อได้เผาบ้านเมืองชาวไทดำในสิบสองจุไท เมืองแฉง และหัวเมืองลาวหลายเมือง เพื่อปล้นทรัพย์ ชาวไทดำได้อพยพหนีลงมายังหลวงพระบางและเวียงจันทน์ ครั้งยกทัพไปปราบกบฏจีนฮ่อจึงโปรดเกล้าฯให้ชาวไทดำตามลงมาสร้างบ้านเรือนในสยามได้ นับเป็นชาวไทดำรุ่นสุดท้ายที่ย้ายถิ่นฐานลงมายังสยาม เมื่ออพยพเข้ามาในไทย ชาวไทดำมีการตั้งถิ่นที่อยู่ในหลายพื้นที่ โดยแต่ละพื้นที่นั้นชาวไทดำจะถูกคนในท้องถิ่นเรียกชื่อที่ต่างออกไป เช่น ลาวโซ่ง ลาวพวน ไทยพวน ไทซ่งดำ และแต่ละกลุ่มของชาวไทดำในไทยจะมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันเล็กน้อย ในปัจจุบันวัฒนธรรมเหล่านี้ก็เริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา

ชาวไทยพวนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เป็นหนึ่งในชาวไทดำที่อพยพ และถูกกวาดต้อนมาตั้งถิ่นฐานในไทย โดยในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 72,229 คน เป็นชาย 35,241 คน หญิง 36,988 คน แบ่งเป็นชาวไทยพวนจำนวน 281 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553: ออนไลน์) ซึ่งชาวไทยพวนมีขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษชาวไทดำ แต่ปัจจุบันเป็นที่รู้จักภายในท้องถิ่นเท่านั้นและถูกผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยจึงต้องการค้นคว้าเพื่อรวบรวมข้อมูลให้ทราบถึงความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำที่อพยพมาจากเวียตนาม ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวนในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก เพื่อศึกษาความเป็นมาของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประการที่ 2 เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่

พ.ศ. 2428 – ปัจจุบัน และประการสุดท้าย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน

ความเป็นมาของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ชาวไทยพวนอยู่กระจัดกระจายในแถบภาคกลางของประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่รอบเมืองลพบุรี เป็นลูกหลานของพวนกลุ่มใหญ่ซึ่งถูกกวาดต้อนมาจากลาวโดยกองทัพไทย ชาวไทยพวนคือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนกลุ่มหนึ่งที่อพยพมาในพื้นที่ของประเทศไทยเป็นเวลานานนับร้อยๆปีมาแล้ว ชาวไทยพวนในลพบุรีมิได้เข้ามาในประเทศไทยในฐานะเชลยศึกทั้งหมด แต่อาจมาด้วยความสมัครใจ ความต้องการสันติสุข ค้นหาแหล่งอยู่อาศัยหรือทำมาหากินใหม่ เนื่องจากในอดีตไม่มีการขีดเส้นพรมแดนระหว่างประเทศเหมือนปัจจุบัน โดยการอพยพแต่ละครั้งมักจะมีผู้นำเสมอ กลุ่มชาวไทยพวนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอบ้านหมี่ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นน่าจะเข้ามาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกบ้าง อพยพเข้ามาในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นกลุ่มใหญ่ และอพยพติดตามกันมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยความสมัครใจและติดตามญาติพี่น้องที่อพยพมาอยู่ก่อน อำเภอบ้านหมี่จึงมีชาวไทยพวนอาศัยอยู่อย่างมาหลายตำบล

ไทยพวนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ที่ "บ้านเช่า" จังหวัดลพบุรี และต่อมาในพ.ศ. 2482 "บ้านเช่า" ก็ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอบ้านหมี่" คนไทยพวนมีผิวขาวเหลืองและมีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงกับชาวลาวกลุ่มอื่น ๆ มีนิสัยที่เป็นเอกลักษณ์คือ ขยัน รักสงบ โอบอ้อมอารี และรักพวกพ้อง ภาษาที่ใช้สื่อสารคือภาษาตระกูลไต โครงสร้างสังคมของคนไทยพวนจะอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเครือญาติ มีภาษา ประเพณี ความเชื่อต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ชาวไทยพวนภูมิใจเรื่องการรักหมู่เผ่าพันธุ์พวกพ้อง มีความกตัญญูต่อบิดา มารดาผู้มีพระคุณ มีจิตใจเด็ดเดี่ยวในการต่อสู้ชีวิต มีผ้ามัดหมี่ที่มีชื่อเสียง เป็นที่โด่งดังแพร่หลาย

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

อำเภอบ้านหมี่มีชาวไทยพวนอาศัยอยู่เกือบทั้งอำเภอ จึงเป็นอำเภอที่มีชาวไทยพวนอาศัยมากที่สุดในประเทศไทย โดยอาศัยอยู่ตามหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกลาง บ้านหัวเขา บ้านสว่างอารมณ์ บ้านเชียงงา บ้านโพหนอง บ้านหมี่ใหญ่ บ้านหมี่น้อย บ้านทุ่งทะเลหญ้า บ้านคลองไม้เสียบ บ้านห้วยแก้ว บ้านเขาวงกต บ้านกล้วย บ้านทราย บ้านมะขามเอน บ้านสำโรงน้อย บ้านสำโรงใหญ่ บ้านหินปักใหญ่ บ้านหินปักทุ่ง บ้านหินปักเหนือ บ้านวัดวังเหนือ บ้านวัดวังใต้ บ้านวังกะพี้ใหญ่ บ้านวังกะพี้เล็ก บ้านเขาตองดิ่ง บ้านสระใหญ่ บ้านไผ่ใหญ่ บ้านหนองทรายขาว บ้านเนินยาว บ้านสระเตยใหญ่ บ้านสระเตยน้อย บ้านมะขามเต่า

วิถีชีวิต ธรรมเนียม ประเพณี ของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีการกำหนดและปฏิบัติต่อกันมาอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีการถือปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การเกิด การบวช การแต่งงาน ไปจนถึงพิธีที่เกี่ยวกับความตาย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารต่างๆ และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 3 คน ประกอบไปด้วย ชาวบ้านไทยพวนจำนวน 2 คน คือ นางประทวน ปิตทองคำ และนางทองนาค ปานขาว ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน คือ นายทวิช ติเงิน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ดังนี้

1) ธรรมเนียมของชาวไทยพวน

1.1) ฝังสายสะดือเด็กแรกเกิดฝังไว้ใต้บันได

ในอดีตเมื่อมีการคลอดเด็กออกมา หมอทำคลอด (หมอต้าแย) จะใช้ไม้รวก หรือไม้ไผ่ตัดสายสะดือเรียกว่า ฮก หรือ รก ในภาษาไทย ไปฝังไว้ใต้บันไดบ้าน ซึ่งเชื่อว่าการทำเช่นนี้จะทำให้เมื่อโตขึ้น เด็กจะมีความรัก ความห่วงใยพี่น้อง หากเดินทางหรืออาศัยอยู่ในที่ห่างไกล จะคิดถึงบ้าน และกลับมาบ้านในโอกาสสำคัญ เรียกว่า การรวมญาติ

1.2) การเรียกชื่อนำหน้าผู้ทีลาสิกขาจากสามเณรว่า เชียง

เด็กผู้ชายมักจะนิยมให้การศึกษาเล่าเรียนโดยการเป็นศิษย์วัด หรือบวชเป็นสามเณร มีครูผู้สอนเป็นพระสงฆ์ เมื่อลาสิกขาจากการเป็นสามเณรแล้ว ชาวบ้านจะเรียกเด็กคนนั้นว่า เชียง นำหน้าชื่อเสมอ

1.3) การเรียกนำหน้าผู้ที่ลาสิกขาจากพระว่า ทิด

เมื่อผู้ชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ พ่อ แม่ มักจะให้บวชพระ ชาวไทยพวนเชื่อว่าการบวชพระเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่ มักจะบวชก่อนการแต่งงานมีครอบครัว หลังจากการสึกออกมาเป็นฆราวาส ชาวบ้านจะเรียกผู้้นั้นว่า ทิด มาจากคำว่า บัณทิต แปลว่า ผู้รู้ นำหน้าการเรียกชื่อ

1.4) การแต่งงานเรียกว่า กินดอง หรือ กินหมู

การแต่งงานของชาวไทยพวน หลังจากการตกลงเจรจาสินสอด ทองหมั้น ของทั้งสองฝ่ายเสร็จสิ้นแล้ว ก็จะกำหนดวันแต่งงาน ชาวไทยพวนจะเรียกว่า กินดอง หรือ กินหมู

1.5) เมื่อแต่งงานแล้วเจ้าบ่าวจะต้องไปอยู่บ้านเจ้าสาว

ชายชาวไทยพวนเมื่อแต่งงานแล้วจะถูกเรียกว่า เขย หรือ อ้ายเขย แปลว่า พี่ ส่วนใหญ่จะต้องไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง เรียกว่า เขยเลี้ยงเรือน เพื่อช่วย พ่อ แม่ ฝ่ายหญิงทำงาน ยกเว้น กรณีที่ฝ่ายชายเป็นลูกคนเดียว สามารถให้ฝ่ายหญิงมาอยู่บ้านตนได้ แต่ต้องพ้นจากพิธีแต่งงานไปแล้ว 7 วัน หรือถ้ารีบร้อนก็ต้องรอน้อย 3 วัน

1.6) การเรียกชื่อพ่อแม่

การเรียกชื่อพ่อแม่ของชาวไทยพวน จะเรียกโดยใช้คำว่า พ่อหรือแม่ แล้วตามหลังด้วยชื่อของลูกคนแรก ชาวไทยพวนไม่นิยมเรียกชื่อจริงของผู้ใหญ่ เพราะถือว่าไม่สุภาพ และไม่ให้เกียรติ

1.7) การไหว้พระก่อนนอน

ทุกบ้านของชาวไทยพวนมักมีหิ้งพระ หรือห้องพระ ก่อนนอนชาวไทยพวนจะไหว้พระสวดมนต์ เพื่อขอความเป็นสุข มีความปลอดภัย สมหวังดังปรารถนา ซึ่งมีการปฏิบัติกันเป็นประจำ และส่งต่อมายังลูกหลานในปัจจุบัน

1.8) การต้อนรับแขก

ทุกครั้งที่แขกมาเยี่ยมถึงบ้านเรือน ชาวไทยพวนมักจะต้อนรับด้วย น้ำดื่ม ผลไม้ และของหวาน อีกทั้งยังพูดคุยกับแขกอย่างเป็นมิตร

1.9) การเยี่ยมไข้

เมื่อมีคนเจ็บป่วย ไม่ว่าจะป็นญาติพี่น้องของตน หรือคนในหมู่บ้าน ชาวไทยพวนจะไปเยี่ยมเยียนถามไถ่ถึงอาการ พร้อมกับมีข้าวของไปเยี่ยมคนป่วยอีกด้วย

1.10) การปฏิบัติเกี่ยวกับการนอน

ก่อนนอนชาวไทยพวนจะสวดมนต์ มีการดูทิศที่นอน ไม่หันศีรษะไปทางทิศตะวันตก เพราะมีความเชื่อว่าเป็นทิศของคนตาย ไม่เป็นมงคล อาจจะมีฝันร้าย หรือทำให้ภูตผีวิญญาณชั่วร้ายเข้าสิง

1.11) คนเสียชีวิตผิตปกติไม่เผาที่วัด

ชาวไทยพวนจะไม่เผาศพคนที่เสียชีวิตผิตปกติที่วัด แต่จะนำไปฝังแทน เด็กแรกเกิดที่เพิ่งเสียชีวิตก็ทำเช่นเดียวกัน หรือไม่ก็นำไปฝังที่ป่าช้า หากมีคนเสียชีวิตนอกบ้านก็ห้ามนำเข้าไปทำพิธีบำเพ็ญกุศลในบ้าน เพราะคนไทยพวนโบราณถือว่าเป็นเหตุให้คนในครอบครัวเสียชีวิตต่อกัน

1.12) สามีต้องหาเลี้ยงภรรยา

ชาวไทยพวนจะให้เกียรติสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ดูแลและตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ทำงานนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว เป็นการแบ่งภาระหน้าที่กับภรรยาที่ดูแลเรื่องในบ้าน

2) วิถีชีวิตของชาวไทยพวน

2.1) การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวไทยพวนโดยทั่วไปมีความคล้ายคลึงกับการแต่งกายของคนไทย จากการสัมภาษณ์นางประทวน ปิตทองคำ และนางบุญนาค ปานขาว ได้ให้ข้อมูลว่า ในอดีตการแต่งกายแบบคนไทยพวนมักนิยมแต่งกายด้วยชุดไทยพวนดั้งเดิมเป็นชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบันนิยมแต่งกายด้วยชุดไทยพวนดั้งเดิมเฉพาะเมื่อมีโอกาสสำคัญเท่านั้น ซึ่งลักษณะการแต่งกายของชาวไทยพวนดั้งเดิมมีดังนี้

2.1.1) ผู้หญิง

นิยมนุ่งซิ่น สวมเสื้อตามสมัยนิยม ผู้หญิงสูงวัยจะสวมเสื้อคอกระທး หรือเสื้ออื้เป้า (เสื้อคอกระเช้า) โดยการแต่งกายของผู้หญิงรูปแบบเดิมนั้น มักมีการไว้ผมยาวมุ่นเกล้าไว้ ด้านหลัง ใช้ผ้าพันรอบอกแทนการสวมเสื้อ นุ่งซิ่นตีนจก หรือสีพื้นแทรกลายขวาง บางคนนิยมนุ่งซิ่นมัดหมี่ที่มีลายสวยงามสืบทอดกันมาแต่โบราณ

2.1.2) ผู้ชาย

การแต่งกายรูปแบบเดิมนั้น ผู้ชายนิยมนุ่งกางเกงขาก๊วยดำ เสื้อดำ

2.2) ลักษณะบ้านเรือน

ลักษณะบ้านเรือนของชาวไทยพวนดั้งเดิมจะมีการยกพื้นสูง มุงหญ้าคา พื้นปูด้วยฟากไม้ไผ่ เสาทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ฝากรุด้วยใบไม้ซึ่งทำจากไม้ไผ่สานขัดแตะ นำมาประกบกับใบไม้ให้อยู่ตรงกลาง ต่อมามีการสร้างบ้านด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง หลังคามุงด้วยไม้เก็ด หรือดินขอ จนถึงสังกะสีมุงหลังคา ส่วนพื้นบ้านปูด้วยแป้นไม้กระดานที่เป็นแผ่น แต่ปัจจุบันมักสร้างบ้านเรือนตามสมัยนิยมและใช้วัสดุจาก อิฐและปูน สร้างบ้านเรือนขึ้นมาใหม่หรือซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านเรือนที่ทรุดโทรมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่รอบๆบ้านเรือนเพื่อการทำการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานตนเอง

2.3) ลักษณะครอบครัวของชาวไทยพวน

ลักษณะครอบครัวของชาวไทยพวนนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่หลายครอบครัวในรั้วเดียวกัน เป็นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขยาย มีการแตกแขนงจำนวนสมาชิกออกไป หรือมีคู่สมรสของลูกหลานที่มาสมทบภายหลังโดยนับรวมเข้าร่วมเป็นสมาชิกของครอบครัวด้วย เนื่องด้วยปัจจุบันการคมนาคมสะดวกกว่าเดิม จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวเดินทางไปศึกษา ทำงาน หรือย้ายถิ่นที่อยู่กันมากขึ้น ลักษณะของครอบครัวชาวไทยพวนในปัจจุบันจึงเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวหรือมีแต่ผู้สูงอายุที่ยังคงอาศัยอยู่ในถิ่นเดิม

2.4) การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักส่วนใหญ่ของชาวไทยพวนในอดีตมักจะประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร รับราชการ รับจ้างทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพทอผ้า ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำให้ชาวไทยพวนมีชื่อเสียง โดยมีการผลิตผ้าลายมัดหมี่ของอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่เป็นเอกลักษณ์ พร้อมทั้งเป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของการทอผ้ามัดหมี่อีกด้วย

2.5) ภาษา

ชาวไทยพวนใช้ภาษาไทยพวนสื่อสารกันภายในกลุ่มเท่านั้น เมื่อสื่อสารกับคนไทยจะใช้ภาษาไทยภาคกลางแทน และไม่ได้มีการสอนให้ลูกหลานรุ่นต่อไปของตนพูดภาษาไทยพวนอีก เนื่องด้วยภาษาที่ใช้สื่อสารในสังคมและใช้ในการศึกษามักใช้ภาษาไทยภาคกลางมากกว่า ทำให้ภาษาไทยพวนถูกผสมกลมกลืนไป ซึ่งนางบุญนาค ปานขาว ได้ให้ข้อมูลว่า คำส่วนใหญ่ที่นิยมทักทายกันเมื่อมีการทักทายของชาวไทยพวนคือคำว่า “ไปกะเลอมา” แปลว่า ไปไหนมา หรือ “เฮ็ดกะเลออยู่” แปลว่า ทำอะไรอยู่ ภาษาไทยพวน แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ภาษาพูด เป็นภาษาที่ใช้พูดสื่อความหมายซึ่งกันและกัน บางคำมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาไทยของถิ่นอื่นๆ เช่น

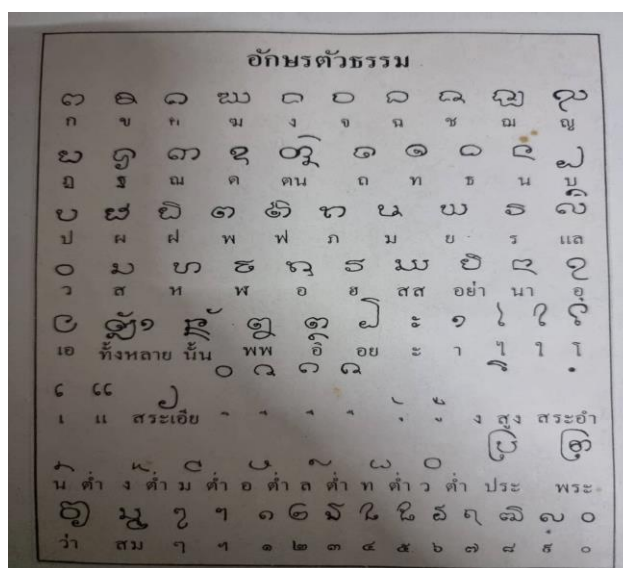
ภาษาไทย	ภาษาอีสาน	ภาษาไทยพวน
ทำอะไร	เฮ็ดหยัง	เฮ็ดพีเลอ
ไปไหน	ไปใส	ไปกะเลอ
คุณเป็นใคร	เจ้าแม่ในเฒ	เจ้าแม่เฒเพอ

2. ภาษาเขียนเรียกว่าโตอ่านและโตธรรม

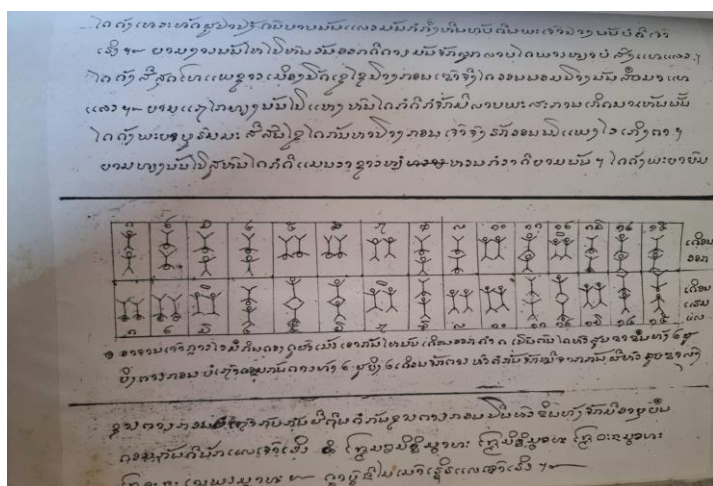
โตอ่าน คือ ตัวหนังสือที่เขียนไว้สำหรับอ่าน เป็นเรื่องเกี่ยวกับวรรณกรรมของชาวไทยพวน ในการเขียนไม่ต้องมีการสะกดตัวการ์นต์และไม่นิยมใช้วรรณยุกต์ ชาวไทยพวนนิยมนำเรื่องราวที่เขียน

ด้วยอักษรไทยน้อยมาอ่าน ในการอยู่เป็นเพื่อนงานศพ เรียกกันว่า “จันเหือนดี” (จัน คือ การบูชา หมายถึง บูชาเหือน โดยการสวดให้เหือนดี) บางครั้งการอ่านจะใส่ทำนอง สีสลาที่ไพเราะ หรือเป็นการ ร้องประกอบทำนองเป่าแคนพวน เรียกว่า รำพวน

โตธรรม คือ ตัวอักษรที่มีไว้สำหรับเขียนภาษาธรรม ซึ่งการเขียนจะเขียนแบบภาษาบาลี การเขียนทางศาสนาจะมีระเบียบแบบแผนวางไว้อย่างเคร่งครัดตามแบบอักษรและวิธีการเขียนของภาษา บาลีทุกประการ

ภาพที่ 1 อักษรโตธรรมในสมุดข่อยของนายพงศ์ศักดิ์ สิงหนัด

ภาพที่ 2 อักษรโตธรรมในสมุดข่อยของนายพงศ์ศักดิ์ สิงหนัด

เสียงพยัญชนะภาษาไทยพวนมีหน่วยเสียงทั้งหมด 20 หน่วยเสียง คือมีพยัญชนะของภาษาไทยรวม 3 หน่วยเสียงด้วยกัน ได้แก่

1. ภาษาไทยพวน จะไม่ออกเสียง ช ฉ แต่จะออกเสียงเป็น ซ ส เช่น ช้าง เป็น ซ้าง, ฉิ่ง เป็น สิ่ง
2. ภาษาไทยพวน จะไม่มีเสียง ร แต่จะออกเสียงเป็น ฮ และ ล เช่น รัก เป็น ฮัก, ริม เป็น ฮิม, รถ เป็น ลด, เรือง เป็น เลื่อง
3. ภาษาไทยพวน มีเสียง ญ ขึ้นนาสิก และในขณะเดียวกันยังคงใช้เสียงพยัญชนะ ย ด้วย เช่น ยา เป็น ญ่า (เสียงขึ้นนาสิก), ยาม เป็น ญาม (เสียงขึ้นนาสิก), หญ้า เป็น ญ่า (เสียงขึ้นนาสิก)

เสียงสระของภาษาไทยพวนจะมีเสียงเดี่ยว 18 เสียง เสียงประสม 6 เสียง แต่เสียงสระ “เอื้อะ” เวลาออกเสียงจะเพี้ยนจากภาษากลาง เสียงจะสั้นลง เช่น เผือก จะออกเสียงเป็น เผือะ, เหงือก ออกเสียงเป็น เงือะ เปลือก จะออกเสียงเป็น เปือะ

การออกเสียงสระ ไอ ของภาษาไทยพวน จะแตกต่างจากสระ ไอ ในภาษาไทย คือ ภาษาไทยใช้สระ ไอ ภาษาไทยพวนจะออกเสียงเป็น เออ เช่น คำว่า ใคร ในภาษาไทยพวนจะใช้คำว่า เผอ เป็นต้น

2.6) อาหาร

อาหารที่ชาวไทยพวนนิยมรับประทานมักจะเป็นอาหารประเภทที่ทำได้ง่ายๆ หรือมีผักเป็นส่วนประกอบ อยู่เสมอ เนื่องจากสามารถหาได้ตามครัวเรือน จากการปลูกพืชผักสวนครัว ส่วนอาหารที่ขึ้นชื่อของชาวไทยพวนที่นิยมทำในงานพิธีต่างๆ โอกาสสำคัญ หรือเป็นอาหารต้อนรับ ส่วนใหญ่เป็นอาหารประเภท ขนมจีน น้ำยา ข้าวต้มมัด ข้าวจี น้ำพริก และอาหารที่มีปลาร้าเป็นส่วนประกอบ

จากการสัมภาษณ์นางประทวน ปิตทองคำ และนางบุญนาค ปานขาว ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารของชาวไทยพวนไว้ว่า ชาวไทยพวนมักจะประกอบอาหารรับประทานเองภายในครอบครัว แจกจ่ายเพื่อแบ่งปันให้เพื่อนบ้าน และนำไปวัด เมื่อมีงานพิธีต่างๆ ก็จะมีอาหารพิเศษในงานนั้นๆ เช่น ใส่กระเจาด จะใช้ข้าวต้มมัดเป็นส่วนประกอบในงานพิธี

ใส่กระจาด เป็นงานพิธีทำบุญที่จัดขึ้นในเดือนสิบสองของทุกปี ทำพร้อมกับบุญพระเวสหรือบุญมหาชาติ เพื่อรวบรวมอาหารและสิ่งของต่างๆ ก่อนจะนำไปถวายพระสงฆ์ และฟังเทศน์มหาชาติทั้งสิบสามกัณฑ์ โดยมีความเชื่อว่าจะได้รับอานิสงส์มากและส่งผลให้ผู้นั้นได้จุติกับศาสนาแห่งองค์พระศรีอาริยมตไตรย์อีกด้วย

ภาพที่ 3 งานบุญพระเวสหรือบุญมหาชาติที่ทำพร้อมกับพิธีใส่กระจาด

เมื่อมีงานใส่กระจาด ชาวไทยพวนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกันจะเตรียมอาหารเพื่อนำมารวมกันไว้ในบ้านหลังเดียว เพื่อนำอาหารมารวบรวมไปถวายพระภิกษุที่วัด โดยนำอาหารใส่ไว้ในกระจาดแล้วหาบมา เมื่อนำอาหารออกจากกระจาดเพื่อวางร่วมกับสำหรับอาหารของบ้านอื่นแล้ว เจ้าของบ้านงานจะนำข้าวต้มมัดที่ครอบครัวของตนได้เตรียมไว้ นำกลับไปใส่ในกระจาดให้ผู้ที่มาพร้อมทำบุญกลับไปปรับประทาน ถือได้ว่า ข้าวต้มมัด เป็นของสมนาคุณตอบแทนน้ำใจของเพื่อนบ้านที่มาพร้อมทำบุญกับตน

แม้ในปัจจุบันชาวไทยพวนไม่ค่อยนิยมประกอบอาหารเอง เนื่องจากสามารถหาซื้อได้ทั่วไป เครื่องปรุงและอุปกรณ์ทำอาหารสมัยใหม่ที่สะดวกสบายมากขึ้น แต่อาหารที่ใช้ในงานพิธีต่างๆก็ยังคงไว้เหมือนเช่นเคย อาจมีการปรับรสชาติให้ถูกปากคนรุ่นใหม่มากขึ้น ปรับเปลี่ยนภาชนะในการใส่อาหาร และปรับรูปแบบการจัดพิธีให้เข้ากับสมัยนิยมเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายอีกด้วย

3. ประเพณีที่สำคัญของชาวไทยพวน

ประเพณีสำคัญของชาวไทยพวนคือ ประเพณีบุญก่าฟ่านิยมจัดในเดือนสาม เป็นประเพณีที่ทำมากันตั้งแต่โบราณจวบจนถึงปัจจุบัน

ก่า ในภาษาพวน หมายถึง การนับถือ การสักการบูชา ฟ่า หมายถึง ส่วนเบื้องบนที่มองเห็นครอบคลุมแผ่นดิน อยู่ อากาศ สวรรค์ เช่น เจ้าฟ้า (หมายถึงผู้ที่เป็นเจ้าของบนท้องฟ้า) ดังนั้น ก่าฟ้า จึงหมายถึง ประเพณีการนับถือ สักการบูชาฟ้า ในอดีตชาวไทยพวนทำอาชีพเกษตรกร ซึ่งในการทำเกษตรกรรมในสมัยก่อนต้องพึ่งพาธรรมชาติเพียงอย่างเดียว จึงทำให้ชาวไทยพวนเกรงกลัวฟ้าดินมาก ไม่กล้าทำให้ผีฟ้าผีโรธ เพราะจะทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ดังนั้นชาวไทยพวนจึงได้ทำการเซ่นบวงสรวง ทำพิธีสักการบูชา เพื่อไม่ให้ผีโรธและเป็นการสำนึกบุญคุณของฟ้า โดยเรียกพิธีนี้ว่า พิธีก่าฟ้า เพื่อแสดงความกตัญญู ขอบคุณ ต่อเทพยดาแห่งท้องฟ้า หรือผีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของฟ้าดังกล่าว

ประเพณีก่าฟ้าของชาวไทยพวนนี้ ถือปฏิบัติกันมามากกว่า 200 ปีเศษแล้ว โดยมักจะจัดขึ้นระหว่างเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ของทุกปี ก่อนถึงวันงาน ผู้ใหญ่ในครอบครัวจะบอกให้ลูกหลานทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ ข้าวสาร อาหารแห้ง ให้พร้อม เนื่องจากเมื่อถึงวันก่าฟ้าแล้ว สิ่งที่คนไทยพวนถือ คือ จะต้องหยุดทำงานการทุกอย่าง ไม่ดำข้าว ไม่ตักน้ำ ไม่ผ่าฟืน ไม่ซักผ้า เป็นเวลาประมาณ 3 ถึง 5 วัน ในงานพิธีก่าฟ้าชาวไทยพวนจะทำข้าวจีไปถวายพระที่วัด ปัจจุบันมีทั้งข้าวจีและข้าวหลาม ซึ่งได้มีการพัฒนาไปตามกาลเวลาตามที่ผู้ทำจะเห็นสมควร เช่น การทำข้าวจีใส่ไข่ การทอดข้าวเหนียวด้วยน้ำมันแทนการบั้งจันเตาไฟ

ภาพที่ 4 การสาธิตการทำข้าวจีของนักเรียนโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

นายทวิช ตรีเงิน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกำฟ้าไว้ว่า ในงานพิธีนิยมทำขนมจีนน้ำยา เผาข้าวหลาม ปั่นข้าวจี ซึ่งในอดีตต้องใช้เตาฟืนในการปรุงให้สุก ชาวไทยพวนจะร่วมกันก่อกองไฟ หาไม้ไผ่ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการประกอบอาหาร จึงทำให้ลำบากในการที่จะทำให้อาหารสุก แต่ในปัจจุบันได้ทำเอาอุปกรณ์สมัยใหม่เข้ามาร่วมด้วย เช่น การปั่นข้าวจี จากเดิมที่เคยใช้กระป๋องบีบอัดข้าวเหนียวให้เป็นทรงกลมก่อนนำไปจี้บนเตาถ่าน กลายเป็นการนำเอาเครื่องบีบรูปทรงกลมมาใช้แทน และใช้การทอดในน้ำมันแทนการจี้บนเตาถ่าน นอกจากนี้นายทวิช ตรีเงิน ได้กล่าวอีกด้วยว่า ปัจจุบันไม่ค่อยมีผู้สืบทอดพิธีต่างๆ แม้กระทั่งพิธีกำฟ้าที่สำคัญ แต่เมื่อตนมารับหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 จึงทำให้เกิดความคิดในการฟื้นฟูกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองเคยได้ทำตอนเด็ก เพื่อถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่ได้ทราบถึงวัฒนธรรมของชาวไทยพวนที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยเริ่มจัดโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมชาวไทยพวนบ้านหมี่ ลพบุรี ขึ้นในปี 2562 เป็นต้นมา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 20 เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ เช่น การเผาข้าวหลาม และปั่นข้าวจี ในงานพิธีกำฟ้า ซึ่งมีการลงมือทำและถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นเก่าควบคู่กับการใช้เวลาว่างในวันหยุดของเด็กๆ ให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังมีอีกหลายโครงการที่กำลังดำเนินการเพื่อไม่ให้วัฒนธรรมของชาวไทยพวนเลือนลางจากเวลาปัจจุบันไปทั้งหมด ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไปยังคงดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยพวนที่มีมาอย่างยาวนาน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับวิถีชีวิต ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพวนระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ ของชาวไทยพวน ซึ่งสามารถแบ่งข้อมูลออกมาเป็นตารางได้ ดังนี้

หมวดหมู่	อดีต	ปัจจุบัน
<p>1. ข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐาน</p> <p>1.1 ลักษณะบ้านเรือน</p>	<p>ลักษณะบ้านเรือนของชาวไทยพวนดั้งเดิมจะมีการยกพื้นสูง มุงหญ้าคา พื้นปูด้วยฟากไม้ไผ่ เสาค้ำด้วยไม้เนื้อแข็ง ฝากรุด้วยใบไม้ซึ่งทำจากไม้ไผ่สานขัดแตะ นำมาประกบกับใบไม้ให้อยู่ตรงกลาง ต่อมามีการสร้างบ้านด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง หลังคามุงด้วยไม้เก็ด หรือดินขอมจนถึงสังกะสีมุงหลังคา ส่วนพื้นบ้านปูด้วยแป้นไม้กระดานที่เป็นแผ่น</p>	<p>ปัจจุบันนิยมสร้างบ้านเรือนตามสมัยนิยมและใช้วัสดุจาก อิฐและปูน โดยยังมีการคงรูปแบบของโครงสร้างบ้านเก่าหรือสร้างบ้านเรือนขึ้นมาใหม่เป็นแบบสมัยนิยมมากขึ้น</p>
<p>1.2 การใช้ประโยชน์จากพื้นที่รอบบ้าน</p>	<p>มีพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อทำการเกษตรอย่างจริงจังเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว เช่น ข้าว และการปลูกพืชผักสวนครัวไว้เพื่อรับประทานเอง</p>	<p>มีการลดพื้นที่ในการทำการเกษตรให้อยู่ภายในรอบรั้วบ้านเพียงเท่านั้น ปลูกพืชน้อยลงแต่ยังคงมีพืชบางชนิดที่ปลูกได้ง่าย เต็บโต รวดเร็วไว้เพื่อรับประทานเอง</p>
<p>1.3 ประเภทครอบครัว</p>	<p>ชาวไทยพวนนิยมอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่หลายครอบครัวในรั้วเดียวกัน เป็นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขยาย มีการแตกแขนง</p>	<p>ส่วนใหญ่เป็นลักษณะแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นจากการที่สมาชิกภายในครอบครัวต้องย้ายถิ่นฐานเพื่อไปศึกษา หรือทำงานใน</p>

	จำนวนสมาชิกออกไป หรือมีบุคคลอื่นที่มาสวมบทบาทหลังโดยนับรวมเข้าร่วมเป็นสมาชิกของครอบครัวด้วย	พื้นที่อื่น นอกจากนี้การแต่งงานสร้างครอบครัวใหม่ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งของการที่ชาวไทยพวนปัจจุบันอาศัยอยู่กันเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว
2. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	ส่วนใหญ่ทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการทำไร่ การทำนา การทอผ้ามัดหมี่ ส่วนอาชีพรองลงมา มักจะเป็นการรับราชการ การค้าขาย และรับจ้างทั่วไป เป็นต้น	ปัจจุบันการศึกษาเข้าถึงพื้นที่มากขึ้น ทำให้คนในพื้นที่มีการศึกษาที่สูง การคมนาคมสะดวกกว่าเดิม จึงเป็นสาเหตุให้การประกอบอาชีพมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีต เช่น พนักงานบริษัท พนักงานร้านสะดวกซื้อ ทำธุรกิจค้าขาย เป็นต้น
3. ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม (สังคม ประเพณี พิธีกรรม) 3.1 ภาษา	ชาวไทยพวนจะใช้ภาษาไทยพวนในการสื่อสารเฉพาะกับคนในกลุ่มไทยพวนด้วยกันเท่านั้น และมีการใช้ภาษาไทยภาคกลางเป็นภาษาสื่อสารกับคนนอกกลุ่ม ซึ่งคนไทยพวนรุ่นเก่าไม่ได้มีการถ่ายทอดหรือสอนภาษาไทยพวนให้แก่ลูกหลานของตนมากนัก	ปัจจุบันยังคงมีการพูดภาษาไทยพวนอยู่บ้างเฉพาะแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากไม่ได้มีการถ่ายทอดทางภาษาให้แก่คนรุ่นใหม่ ทำให้ภาษาส่วนใหญ่ที่สื่อสารกันมักเป็นภาษาไทยภาคกลางมากกว่า
3.2 ศาสนา	ชาวไทยพวนนับถือศาสนาพุทธ เชื่อเรื่องเหนือนธรรมชาติ และบูชา	ชาวไทยพวนยังคงเคร่งครัดเรื่องการนับถือศาสนาพุทธ เชื่อเรื่องเหนือน

	<p>บรรพบุรุษของตนเอง ชาวไทยพวน เป็นพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เห็นได้จากการที่นิยมไปทำบุญที่วัด หรือเมื่อมีพิธีกรรมใดไม่ว่าจะเป็น งานมงคลหรือไม่มงคลก็มักจะมีการ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ร่วมอยู่ด้วยเสมอ อีกทั้งยังให้เกียรติต่อบรรพบุรุษของตนเองทั้งที่มีชีวิต อยู่และที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อบูชา บรรพบุรุษ โดยมีความเชื่อว่าบรรพ บุรุษเปรียบเสมือนพระในบ้าน หาก ไม่ได้มีการไปทำบุญที่วัด การ ทำบุญกับบรรพบุรุษของตนก็ถือ เป็นการสร้างบุญสร้างกุศลได้อีก ด้วย</p>	<p>ธรรมชาติ และบูชาบรรพบุรุษของ ตนเองเช่นเดิม มีการอบรมสั่งสอน ลูกหลานของตนให้ยึดถือปฏิบัติตาม คำสอนทางพระพุทธศาสนา ร่วมกับ เคารพบรรพบุรุษทั้งที่มีชีวิตอยู่และ บรรพบุรุษที่เสียชีวิตแล้ว เหมือน เช่นในอดีต</p>
<p>3.3 วัฒนธรรมและ ประเพณี</p>	<p>ชาวไทยพวนมีวัฒนธรรมและ ประเพณีที่หลากหลาย โดยแต่ละ อย่างจะมีรายละเอียดแตกต่างกัน ซึ่งมีการถ่ายทอดมายาวนาน ยึดถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด เช่น</p>	<p>วัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทย พวนเริ่มเลือนลาง เพราะไม่ได้มีการ ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไป และมีการ กลมกลืนกับวัฒนธรรมไทย ทำให้ วัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทย</p>

	<p>พิธีกำฟ้า ที่ถือเป็นหนึ่งในพิธีสำคัญของชาวไทยพวน ในอดีตพิธีกำฟ้า จะปฏิบัติตามหลักที่ยึดถือกันมาอย่างเคร่งครัด ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดของรูปแบบพิธี หรือกระทั่งการประกอบอาหารในพิธีก็มีการประกอบอาหารกันแบบดั้งเดิม โดยใช้การก่อกองไฟ เป็นต้น</p>	<p>พวนไม่ได้มีความชัดเจน โดดเด่น จนเกิดการถูกลืม ปัจจุบันวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยพวน หลงเหลือไว้แค่บางอย่างเพียงเท่านั้น หากต้องการทราบถึงรายละเอียดต้องหาข้อมูลจากหนังสือเก่า และการสอบถามข้อมูลจากผู้สูงอายุที่สามารถให้ข้อมูลทางวัฒนธรรมและประเพณีได้อย่างละเอียด</p>
3.4 การแต่งกาย	<p>ผู้หญิงนิยมนุ่งซิ่น สวมเสื้อตามสมัยนิยม ผู้หญิงสูงวัยจะสวมเสื้อคอกระצה หรือเสื้ออีเป้า(เสื้อคอกระเช้า) โดยการแต่งกายของผู้หญิงรูปแบบเดิมนั้น มักมีการไว้ผมยาวมุ่นเกล้าไว้ด้านหลัง ใช้ผ้าพันรอบอกแทนการสวมเสื้อ นุ่งซิ่นตีนจก หรือสีพื้นแทรกลายขวาง บางคนนิยมนุ่งซิ่นมัดหมี่ ส่วนผู้ชายนิยมนุ่งกางเกงขาก๊วยดำ เสื้อดำ</p>	<p>มีการแต่งกายแบบสมัยนิยม ไม่ได้แต่งกายตามแบบไทยพวนดั้งเดิม การแต่งกายเมื่อมีโอกาสพิเศษหรืองานสำคัญยังคงการแต่งกายแบบไทยพวนอยู่บ้างแต่ส่วนใหญ่ไม่ได้แต่งกายแบบดั้งเดิมทั้งหมด มีการประยุกต์เครื่องแต่งกายสมัยใหม่มาสวมใส่ด้วย</p>

จากตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งวิถีการดำรงชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรมและประเพณี ดังนี้

1. วิถีการดำรงชีพ

แต่เดิมชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี คือ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดำรงชีวิตโดยอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก มีการทำหัตถกรรมรวมอยู่กับเกษตรกรรม เช่น ทอผ้า ปลูกข้าว แต่ในปัจจุบันด้วยสภาพแวดล้อมและสภาพทางเศรษฐกิจทำให้มีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผลมาจากการการศึกษา การคมนาคมที่สะดวกสบาย เกิดการขยายตัวของสังคมเมืองที่ส่งผลให้มีการออกไปทำงานนอกพื้นที่เพิ่มมากขึ้น อาชีพของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ก็มีเพิ่มมากขึ้น เช่น พนักงานบริษัท พนักงานร้านสะดวกซื้อ ทำธุรกิจค้าขาย เป็นต้น

2. ลักษณะที่อยู่อาศัย

การเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างที่อยู่อาศัยนั้น พบว่า แต่เดิملักษณะบ้านเรือนของชาวไทยพวนมีการยกพื้นสูง มุงหญ้าคา พื้นปูด้วยฟากไม้ไผ่ เสาทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ฝากรุด้วยใบไม้ซึ่งทำจากไม้ไผ่สานขัดแต่นำมาประกบกับใบไม้ให้อยู่ตรงกลาง ต่อมามีการสร้างบ้านด้วยไม้เนื้อแข็งทั้งหลัง หลังคามุงด้วยไม้เก็ด หรือดินขอ จนถึงสังกะสีมุงหลังคา ส่วนพื้นบ้านปูด้วยแป้นไม้กระดานที่เป็นแผ่น แต่ปัจจุบันชาวไทยพวนมีการสร้างบ้านเรือนให้มีความคงทนแข็งแรง และมีรูปแบบทันสมัยมากขึ้น ก่อสร้างโดยอาศัยวัสดุ อิฐ หิน ปูน ทราย เหล็ก เพื่อความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีขึ้น

3. การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวไทยพวนมีลักษณะคือ ผู้หญิงนิยมุ่งซิ่น ผู้หญิงสูงวัยจะสวมเสื้อคอกระนะ หรือ เสื้ออีเป่า (เสื้อคอกระเช้า) โดยการแต่งกายของผู้หญิงรูปแบบเดิมนั้น มักมีการไว้ผมยาวมุ่นเกล้าไว้ด้านหลัง ใช้

ผ้าพันรอบอกแทนการสวมเสื้อ นุ่งชิ้นดินจก หรือสีพื้นแทรกลายขวาง บางคนนิยมนุ่งชิ้นมัดหมี่ ส่วนผู้ชายนิยม นุ่งกางเกงขาก๊วยดำ เสื้อดำ แต่ในปัจจุบันการแต่งการของชาวไทยพวนมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยมาสวมใส่เสื้อผ้าตามสมัยนิยม หรือการสวมใส่เสื้อผ้าของชาวไทย เพราะสามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูกกว่าชุดของชาวไทยพวนดั้งเดิม อีกทั้งเพื่อต้องการให้เกิดความกลมกลืนกับคนไทยทั่วไปอีกด้วย แต่ยังคงแต่งชุดไทยพวนดั้งเดิมในงานพิธีสำคัญต่างๆ เช่น งานพิธีกำฟ้า งานบุญใส่กระจาด งานสงกรานต์ เป็นต้น

4. ภาษา

ผู้สูงอายุชาวไทยพวนในอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ยังคงสามารถพูดและใช้ภาษาของชาวไทยพวนแบบดั้งเดิมได้ อย่างไรก็ตาม ชาวไทยพวนรุ่นใหม่เหล่านั้นสามารถเข้าใจภาษาพูดของชาวไทยพวนได้ แต่นิยมใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารมากกว่า เพราะเมื่อไปโรงเรียน ไปทำงาน หรืออยู่ท่ามกลางสังคม ก็จะใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสาร นอกจากนี้ชาวไทยพวนไม่ได้มีการสอนให้ลูกหลานของตนพูดภาษาไทยพวน ทำให้ภาษาหลักที่ใช้สื่อสารกับคนในสังคมมักเป็นภาษาไทยภาคกลาง

5. วัฒนธรรมและประเพณี

ชาวไทยพวนมีประเพณีที่สำคัญจากความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ ควบคู่กับความเชื่อเรื่องศาสนาพุทธ ทำให้ชาวไทยพวนจึงนับถือทั้งวิญญาณบรรพบุรุษและความเชื่อเรื่องศาสนาพุทธอย่างกลมกลืน มีการอบรมสั่งสอนลูกหลานผ่านการบอกเล่า ถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อให้วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และความเชื่อต่างๆ ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยพวนหลงเหลือไว้แค่บางอย่างเพียงเท่านั้น หากต้องการทราบถึงรายละเอียดต้องหาข้อมูลจากหนังสือเก่า และการสอบถามข้อมูลจากผู้สูงอายุที่สามารถให้ข้อมูลทางวัฒนธรรมและประเพณีได้อย่างละเอียด เช่น วัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการแต่งงาน พิธีทำขวัญเด็กแรกเกิด พิธีกำฟ้า เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า การศึกษาสมัยใหม่ และพัฒนาการของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในกรณีของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีดังนี้

1. นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของภาครัฐ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรีมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อสังคมและวัฒนธรรมของประชากรในจังหวัดลพบุรี ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองน่าอยู่

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาก่อสร้างปรับปรุงสาธารณูปการและไฟฟ้าเพียงพอ ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมสะอาดสวยงาม

กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาด้านผังเมือง

กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยว

1.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์ที่ 1 คนมีคุณภาพที่ดีและมีหลักประกันความมั่นคง

กลยุทธ์ที่ 2 สังคมเข้มแข็งปลอดภัยเสถียร

กลยุทธ์ที่ 3 ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพียงพอต่อการยังชีพ

กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน

1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา การศึกษา การกีฬาและการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมไทย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลตลอดชีวิต

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการเล่นกีฬาและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการมีจิตสำนึกและวางแผนการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี

1.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการบริหาร การเมืองและวัฒนธรรม

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมตรวจ หลักการ บริหาร จัดการสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาความรู้ความสามารถบริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้างและ จัดหาเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพร้อมปรับเปลี่ยนทัศนคติค่านิยม การทำงานให้ ดีขึ้น

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวส่งผลให้อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีความเจริญใน หลายด้าน เช่น การศึกษา การคมนาคม การประกอบอาชีพ เป็นต้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน สังคมเศรษฐกิจภายใน ชุมชนให้มีคุณภาพ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้มีความเจริญตามยุคสมัย ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมภายในอำเภอบ้าน หมี่ จังหวัดลพบุรี ดังนี้

ด้านการคมนาคม

จากการที่ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนหินตลุกซึ่งไม่ได้มาตรฐาน เมื่อฝนตกจะทำให้น้ำท่วมขัง ถนนขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ ต่อมาได้มีการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างและปรับปรุง ตลอดจนซ่อมแซมถนนอย่าง ต่อเนื่อง รวมทั้งก่อสร้างถนนคอนกรีตและลาดยางเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้เกิดการคมนาคมของประชากรมากขึ้น ประชากรมีการอพยพเข้าออกพื้นที่ทั้งจากความ ต้องการของตนเอง การศึกษา และการประกอบอาชีพ อีกทั้งถนนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเคลื่อนย้ายคน และสินค้าจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค จนเกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจภายในจังหวัด นอกจากนี้ยังส่งผลให้ประชากรในพื้นที่สามารถเดินทางไปศึกษาและทำงานภายนอกพื้นที่ได้อย่างสะดวกสบาย อีกด้วย

ด้านการศึกษา

เนื่องจากในอดีตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีสถานที่ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ไม่มีห้องสมุด หรือแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอต่อความต้องการ แต่เมื่อมีนโยบายของภาครัฐเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ทำให้อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน รวมถึงส่งเสริมสถานศึกษาภายในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเด็กและเยาวชนได้รับความรู้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา การศึกษา การกีฬาและการอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรมไทย กลยุทธ์ที่ 1 ที่ว่าด้วยพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สู่มาตรฐานสากลตลอดชีวิต

ด้านเศรษฐกิจ

เมื่อมียุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ จึงทำให้การประกอบอาชีพของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ ลพบุรี ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำเกษตรกรรมเป็นการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น ค้าขาย พนักงานบริษัท รับจ้างทั่วไป เป็นต้น ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและวิทยากร เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการประกอบอาชีพ จนสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย เพิ่มศักยภาพทางวิชาชีพของตน ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในพื้นที่มีการขยายตัว และมีความเจริญมากขึ้น

2. การเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม

เนื่องจากในยุคปัจจุบันความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม มีการอยู่ร่วมกันของวัฒนธรรมที่หลากหลายของกลุ่มคน ชาตินัพันธุ์ ศาสนา สังคม ฯลฯ ทำให้ชาวไทยพวนรับเอาวัฒนธรรมอื่นจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนเข้ามาผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยพวนดั้งเดิมของตนเอง เห็นได้จากการที่ชาวไทยพวนปัจจุบันใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารกับทั้งคนไทยพวนและคนไทย เพราะชาวไทยพวนรุ่นเก่าไม่ได้มีการสั่งสอนหรือถ่ายทอดด้านภาษาไทยพวนให้คนรุ่นใหม่ ทำให้ชาวไทยพวนรุ่นใหม่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยพวนได้ และการสื่อสารกับคนส่วนมากก็ใช้แต่ภาษาไทยภาคกลาง หรือการแต่ง

กายที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยมมากกว่าการแต่งกายแบบไทยพวндั้งเดิม รวมถึงการเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธร่วมกับการนับถือบรรพบุรุษ ซึ่งการที่วัฒนธรรมของชาวไทยพวณปัจจุบันเป็นแบบพหุวัฒนธรรมส่งผลให้พิธีกรรมและประเพณีไทยพวндั้งเดิมต่างๆเริ่มเลือนราง เช่น พิธีกำฟ้า งานบุญใส่กระจาด ที่ปัจจุบันไม่ได้มีการจัดขึ้นกันอย่างแพร่หลายนัก จากการที่ไม่ได้มีผู้สืบทอดพิธีกรรมดั้งเดิม อีกทั้งผู้ที่เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมต่างๆ ของชาวไทยพวณล้วนแล้วแต่เป็นผู้สูงอายุหรือผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว การจะรักษาพิธีกรรมและประเพณีของชาวไทยพวณจึงเป็นไปได้ยากมากขึ้น คนไทยพวณปัจจุบันมีวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตที่เหมือนกับคนไทย รวมถึงงานพิธีต่างๆก็ทำตามประเพณีไทยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ชาวไทยพวณอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจากเดิมไปอย่างมาก แต่ยังคงมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองไว้ โดยการฟื้นฟูวัฒนธรรมชาวไทยพวณบ้านหมี่ ลพบุรี ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 20 เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ เช่น การเผาข้าวหลาม และปั้นข้าวจี๋ ในงานพิธีกำฟ้า ซึ่งมีการลงมือทำและถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ อีกทั้งทางภาครัฐมีแนวคิดที่จะดำเนินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวณ เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมของชาวไทยพวณเลือนรางจากเวลาปัจจุบันไปทั้งหมด

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพมาจากเวียดนาม: กรณีศึกษา ชาวไทยพวณ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2428-ปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงความ เป็นมาของชาวไทยพวณ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่อพยพจากถิ่นเดิม บริเวณเมืองแกง หรือ เตียนเปียนฟู ประเทศเวียดนาม มาตั้งถิ่นฐานที่ประเทศไทย โดยมีการอพยพหลายครั้ง ตั้งแต่พ.ศ. 2323 สมัยกรุงธนบุรี จนถึงครั้งสุดท้ายในพ.ศ. 2428 สมัยรัชกาลที่ 5 ในช่วงที่เกิดกบฏฮ่อ

ชาวไทยพวนมีขนบธรรมเนียมประเพณีเก่าแก่ที่เป็นเอกลักษณ์ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษชาวไทยดำ วิถีชีวิต ธรรมเนียม ประเพณี ของชาวไทยพวนมีการกำหนดและปฏิบัติต่อกันมาอย่างเคร่งครัด มีการถือปฏิบัติพิธีกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การเกิด การบวช การแต่งงาน ไปจนถึงพิธีที่เกี่ยวกับความตาย แต่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไปตามยุคสมัย โดยมีปัจจัยจากนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของภาครัฐ และการเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้มีความเจริญภายในชุมชนหลายด้าน เช่น การศึกษา การคมนาคม การประกอบอาชีพ แต่ก็ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยพวนได้เปลี่ยนแปลงไปมาก วัฒนธรรมประเพณีไทยพวนก็เริ่มจางหายไป เช่น ภาษาไทยพวนไม่ได้ถูกใช้เป็นภาษาสื่อสารของชาวไทยพวนแต่มีการใช้ภาษาไทยภาคกลางในการสื่อสารแทน หรือการที่พิธีกำฟ้าและพิธีใส่กระจาดไม่ได้มีความสำคัญเท่าในอดีต แต่มีการจัดพิธีขึ้นเฉพาะพื้นที่หรือความต้องการของบุคคลแทน ซึ่งคนไทยพวนรุ่นเก่าไม่ได้มีการถ่ายทอดความเป็นไทยพวนให้แก่คนไทยพวนรุ่นใหม่ทำให้ความเป็นไทยพวนถูกลืมและหายไป ทางภาครัฐจึงมีแนวคิดที่จะดำเนินโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวน จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ เพื่อถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยพวนที่มีมาอย่างยาวนาน

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพิเชษฐ สายพันธ์. (2553). **ทฤษฎีบ้านเมืองศาสตราจารย์คำจองกับการศึกษาชนชาติ**

ไท. กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

ทรงสมัย สุทธิธรรม. (2556). **ปราบศึกฮ่อ**. สมุทรสาคร : บริษัทแอ๊ปเปิ้ล ฟรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

โพธิ์ แซ่มลำเจียก. (2537). **ตำนานไทยพวน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ก.พลพิมพ์ จำกัด.

_____. (2539). **ผลญา : มรดกภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยพวน**. กรุงเทพมหานคร : หจก. จงเจริญการพิมพ์.

วีระพงศ์ มีสถาน. (2539). **สารานุกรมชาติพันธุ์พวน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2561). **หลากหลายสำเนียงไทดำในอุษาคเนย์**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทจรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

สุมิตร ปิติพัฒน์ พิเชษฐ สายพันธ์ุ อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ และนลินี ต้นธวณิชย์. (2551). **ไทดำ ไทขาว ไทแดง และไทยเหลือง: อัตลักษณ์เปิด อัตลักษณ์ปิด**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

สุเทพ พรหมศิลป์. (2536). **ไทยพวนบ้านหมี่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี**. ลพบุรี : โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา.

Marwin, Brown J. (2508). **From Aciant Thai to Modern Dialects**. Bangkok : Social Science Association Press.

ข้อมูลจากเว็บไซต์และแหล่งอิเล็กทรอนิกส์

เกรียงศักดิ์ อ่อนละมัย. (2540). **วิถีการดำเนินชีวิตของชาวชนบทในกระแสโลกาภิวัตน์ : ศึกษาเฉพาะกรณี**

ชุมชนไทยพวน ตำบลหินปัก อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้

จาก https://www.sac.or.th/databases/ethnicedb/research_detail.php?id=151

เขาวัววัย ศุภรตรีทิเทศ. (2542). การรับนวัตกรรมและพิธีกรรมทางศาสนา: ศึกษากรณีชุมชนไทยพวนใน

จังหวัดลพบุรี. เข้าถึงเมื่อ 21 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

https://www.sac.or.th/databases/ethnicredb/research_detail.php?id=587

ปรารธนา แซ่อึ้ง. (2539). ประวัติการอพยพเคลื่อนย้ายของชาวไทยพวนในประเทศไทยและลักษณะทั่วไป

ของชาวไทยพวน ในเขตอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

https://www.sac.or.th/databases/ethnicredb/research_detail.php?id=181

พัธศิริ เพ็ชรเจริญ. (2563). แผนพัฒนาท้องถิ่น. เข้าถึงเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก

<https://www.sanamchange.go.th/plan/local/content/234>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). ข้อมูลสถิติจากการสำมะโน/สำรวจ/รายงานสถิติจังหวัด/สำรวจพิเศษ.

เข้าถึงเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก

http://lopburi.old.nso.go.th/nso/project/search/index.jsp?province_id=37&fid=2

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวณรินทรา ทุมพงษ์
วันเกิด	4 เมษายน พ.ศ. 2542
ที่อยู่	246/175 ซอยรามคำแหง 196 ถนนรามคำแหง แขวงแสนแสบ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510
หมายเลขโทรศัพท์	096-949-9544
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2560 - ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาเวียดนาม
พ.ศ. 2554 - 2559	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายจาก โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า จังหวัดกรุงเทพมหานคร